

The Journal of Educational Reflections ISSN: 2587-0068	Vol 6, Issue: 1, Year: 2022 http://dergipark.org.tr/eduref	Article history Received: 14 October 2021 Received in revised form: 18 February 2022 Accepted: 21 March 2022 Available online: 31 March 2022
--	--	--

Examination of the Student's Opinions on Distance Education by Gender and Class-Grade Levels during the Covid-19 Pandemic

Covid-19 Pandemisi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Cinsiyet ve Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

Suat TÜRKÖĞÜZ

<https://orcid.org/0000-0002-7850-2305>

Kübranur SARI¹

<https://orcid.org/0000-0003-0372-033X>

Hüseyin Cihan BOZDAĞ

<https://orcid.org/0000-0001-6735-7096>

Gökçe OK

<https://orcid.org/0000-0002-2753-178X>

Öz	Abstract
<p>Bu araştırma, COVID-19 pandemisi döneminde ortaokul ve lise öğrencilerinin uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşlerini cinsiyet ve sınıf düzeyine göre incelemektedir. Araştırmanın yöntemi, betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modelidir. Araştırmanın katılımcıları, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında orta (839) ve lise (675) okul düzeyinde öğrenim gören 1514 öğrencidir. Veriler, Bozdağ, Türkoguz ve Ok (2021) tarafından hazırlanan "Uzaktan Eğitim Görüş Ölçeği" (UEGÖ) ile 'Google Forms' üzerinden çevrimiçi ortamda toplanmıştır. UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarının skorları cinsiyet ve sınıf düzeyine göre betimsel analiz yöntemleriyle karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak, UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarına ilişkin test skorları cinsiyete göre anlamlı değişmemiştir. Ancak UEGÖ'nün 'uzaktan eğitimde EBA TV ders saatlerinin uygunluğu' ve 'kurs süresinin yeterliliği' test maddelerine yönelik kız öğrencilerin skorları erkek öğrencilere göre biraz daha yüksektir. Ayrıca UEGÖ'nün yeterlilik, öğrenme ve tutum boyutlarının test skorları, ortaokul 6,7 ve 8. sınıf düzeyine göre anlamlı olarak değişmektedir. Bununla birlikte UEGÖ'nün yeterlilik ve öğrenme alt boyutlarında lise 9. sınıf düzeyi lehine anlamlı bir değişim bulunmaktadır. Bu sonuçlar öğrencilerin sınav kaygısı ve sınıf düzeylerinin uzaktan eğitimin planlanmasında önemli rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu nedenle uzaktan eğitimde eğitim planlaması öğrencilerin duyuşal özellikleriyle sınıf düzeylerine göre öğretmenlerle birlikte ayarlanmalıdır.</p> <p>Keywords: COVID-19; Uzaktan eğitim; Cinsiyet; Sınıf düzeyi</p>	<p>This study examines the opinions of middle and high school students regarding the distance education activities applied during the COVID-19 pandemic period by gender and class-grade levels. The method of the study is the survey model from descriptive research methods. Participants are 1514 students studying at the middle (839) and high school (675) school level in the 2019-2020 academic year. The data were collected by the "Distance Education Opinion Scale" (DEOS) prepared by Bozdağ, Türkoguz, and Ok (2021) in an online survey server of 'Google Forms'. The total and sub-dimensions' scores of DEOS were compared with descriptive analysis methods according to gender and class-grade levels variables. Consequently, the total and sub-dimensions' scores of DEOS was not significant according to gender. However, the scores of female students for DEOS's test items of "the suitability of EBA TV course hours in distance education" and "the adequacy of course time" were slightly higher than male students. Additionally, the scores of the DEOS' proficiency, learning and attitude sub-dimensions varied significantly according to the 6,7 and 8th-grade levels of the middle school. Moreover, there was a significant difference the score of the DEOS' the proficiency and learning sub-dimensions in favor of the 9th-grade level of high school. These results showed that students' exam anxiety and grade levels could play an important role to plan distance education. For this reason, the planning of instruction schedule in distance education should be arranged with the teachers according to the affective features of the students and their grade levels.</p> <p>Keywords: COVID-19; Distance education; Gender; Class-grade</p>

¹ Cor. Author (kubranursarii@gmail.com)

Extended Summary

Introduction

The use of distance education has become an inevitable situation in the current pandemic process, therefore, it is critical to analyze, evaluation and development of distance education systems. In this sense, students' opinions play a major role prevent negative perceptions of learners who experience this type of education for the first time in an influential distance education process. In this context, there is a need to reveal the advantages and disadvantages in terms of evaluating and applying distance education by taking the opinions of students who have passed from face-to-face formal education to the distance education process. Consequently, this study has inquired that the views of secondary and high school students on distance education in more than one dimension to have foresight about the experiences of students who gained experience in distance education applications in this process.

Method

The study was a survey model from the descriptive research methods. The participants were a total of 1514 students, 839 middle school students and 675 high school students, İzmir (Buca). The " Distance Education Opinion Scale (DEOS)" developed by Bozdağ et al. (2021) was used.

Results

In the study, there could not be any significant difference between the gender of the students and their scores on their thoughts on distance education. Generally, the results indicated that there was no significant difference in the total average of the tests created for distance education according to the gender variable of the students.

There was a statistically significant difference in terms of the total test average according to the grade levels of the students in secondary school. Consequently, there was a significant difference between the 7th-grade and other secondary school grade levels in favor of 7th-grade students. Generally, students preferred face-to-face regular communication considering 7th-grade students for distance education.

There was no statistically significant difference in the total test average according to the grade levels of the students in high school. The 9th-grade students had the highest average among the high school group students. In this sense, 9th-grade students toward distance education tended to have positive thoughts. The strategies used in education should have better quality and equal education opportunities suitable for all levels in order for students studying at 9th-grade and other grade levels to adopt distance education systems more.

Conclusion, Suggestion and Recommendations

Consequently, the scores of the DEOS' proficiency, learning and attitude sub-dimensions varied significantly according to the 6,7 and 8th-grade levels of the middle school. Moreover, there was a significant change in the score of the DEOS' the proficiency and learning sub-dimensions in favor of the 9th-grade level of high school. Students preparing for the 8th and 12th-grade high school and university exams are faced with a stressful period. Therefore, these results signed that students' exam anxiety and grade levels could play an important role to plan distance education. In this sense, the study could shed light on future research in terms of reflecting the current situation and the lack of relevant studies in the literature.

Giriş

Tüm Dünya'yı etkisi altına alan COVID-19 pandemisi sosyal etkileşimin olduğu tüm alanlarda olduğu gibi eğitim sistemlerinde de zorunlu bir değişimi beraberinde getirmiştir. COVID-19 pandemisinin oluşturduğu karmaşadan etkilenen eğitim sistemlerinde dijital teknoloji kullanımı kaçınılmaz bir durum haline gelmiş ve uzaktan eğitime geçiş sağlanmıştır. Çoğu ülkede yaşanan duruma benzer şekilde Türkiye'de de 16 Mart 2020 tarihinde okulların kapatılması ile uzaktan eğitime geçilmiştir (MEB, 2020). COVID-19 salgınının ilk dönemindeki uzaktan eğitim süreçlerinde içinde buldukları koşullara bağlı olarak öğretmen ve öğrenciler, farklı uzaktan eğitim araçlarından faydalanmışlardır (Çokaman ve Ünal, 2021). Dolayısıyla pandemi sürecinde bir zorunluluk olarak ortaya çıkan uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ve öğrenciler teknoloji ile daha yakın temasta olmak durumunda kalmışlardır.

Uzaktan eğitim, örgün eğitime devam edemeyen ya da kişisel ve eğitsel gelişimlerine zaman ayıramayan bireyler için bilgi ve iletişim teknolojileriyle düzenlenen eğitim ortamları olarak tanımlanmaktadır (Newby, Stepich, Lehman ve Russell, 2006). Diğer yandan pandeminin oluşturduğu olumsuz ortam koşulları nedeniyle olağan uzaktan eğitimin yürütülme mantığı ve teknolojik alt yapısı altında olağanüstü bir süreçte uzaktan eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Kuşkusuz uzaktan eğitimde eksikliği görülen yüz yüze iletişim ve etkileşim ile işbirlikli ortam kısıtlılığı pandemi sürecinde olağandan daha fazla hissedilmiştir (Parkinson, Fischer ve Manstead, 2005; Posey, Burgess, Eason ve Jones, 2010). Bunun yanı sıra Dünya çapında COVID-19 nedeniyle okul öncesinden üniversite kademesine kadar yaklaşık 24 milyon öğrencinin eğitim sistemlerinde kesintiler olmuştur. Öğrencilerin zorunlu olarak gerçekleştirilen uzaktan eğitim nedeniyle eğitimlerinin aksadığı da gözlenmiştir (UNESCO, 2020). Bu nedenle, uzaktan eğitimin belirli bir amaca ve programa göre yapılması

adına gerekli eğitim araştırmalarının planlanması ihtiyacı doğmaktadır. Ancak kötü planlanan uzaktan eğitim süreçlerinde öğrenciler olumsuz tutumlar geliştirebilir ve eğitimin kalitesi düşebilir (Khoshemehr, 2013). Dolayısıyla pandemi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerinin daha yakından incelenerek değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Alan yazında COVID-19 pandemi sürecinin eğitim sistemine etkilerinin incelendiği araştırmalarda; öğretmenlere (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Çokaman ve Ünal, 2021; Hebebe, Bertiz ve Alan, 2020; Niemi ve Kousa, 2020); lisans ve lisansüstü öğrencilere (Muhammed ve Kainat, 2020; Haider ve Al-Salman, 2020; Hasan ve Bao, 2020; Karadağ ve Yücel, 2020; Nsamba, 2019); ilkökul öğrencilerine (Lau ve Lee, 2020); ortaokul öğrencilerine (Akgül ve Oran, 2020; Kaynar, Kurnaz, Doğrukök ve Şentürk Barışık, 2020; Pınar ve Dönel Akgül, 2020); lise öğrencilerine (Niemi ve Kousa, 2020) yönelik çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmeler ele alınmıştır. Diğer yandan hem ortaokul hem de lise öğrencilerine yönelik oldukça sınırlı araştırma bulgusuna (Azevedo, Hasan, Goldemberg, Iqbal ve Geven, 2020; Hebebe, Bertiz ve Alan, 2020) rastlanılmıştır. Öğrencilerin pandemi sürecinde öğrenim kademelerine göre uzaktan eğitimden yararlanabilme düzeyleri farklılaşmaktadır (Yılmaz ve Güner, 2020). Dolayısıyla farklı öğrenim kademelerindeki öğrencilere yönelik görüşlerin birlikte değerlendirilmesi genel bir bakış açısı kazanılması açısından önem taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında hem ortaokul hem lise düzeyinde öğrenim gören öğrencileri ele alan ve onların uzaktan eğitime yönelik görüşlerini birbirinden net bir şekilde ayıran sonuçların olduğu araştırmalara daha fazla yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bakımdan araştırmada COVID-19 pandemisi sürecinde hem lise hem de ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüş ölçeği (UEGÖ) ile görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. COVID-19 pandemisi döneminde UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarına ilişkin test skorları cinsiyete göre anlamlı olarak değişiyor mu?
2. COVID-19 pandemisi döneminde UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarına ilişkin test skorları ortaokul sınıf düzeyine (5,6,7 ve 8.sınıf) göre anlamlı olarak değişiyor mu?
3. COVID-19 pandemisi döneminde UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarına ilişkin test skorları lise sınıf düzeyine (9,10,11 ve 12.sınıf) göre anlamlı olarak değişiyor mu?
4. COVID-19 pandemisi döneminde UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarına ilişkin test skorları okul türlerine göre anlamlı olarak değişiyor mu?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeline göre yürütülmüştür. Tarama modelleri, geçmişte veya halen mevcut olan bir olayı, var olduğu şekliyle sahip olduğu koşullar içinde betimlemeye çalışır (Cohen, Manion ve Morrison, 2008; Karasar, 2007).

Evren ve Örneklem

İzmir ili Buca İlçesindeki ortaokul ve lise öğrencileri araştırmanın evrenini temsil etmektedir. Araştırmanın örneklemini ise İzmir ili Buca ilçesindeki farklı okullarda öğrenim gören 839 ortaokul ve 675 lise öğrencisi olmak üzere toplam 1514 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklemi oluşturan öğrencilere ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur. Örneklem oluşturulmasında seçkisiz olmayan örnekleme türlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi olasılık dışı örnekleme türleri kapsamında değerlendirilmekte ve kazara örnekleme yöntemi olarak adlandırılmaktadır (Balcı, 2005; Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Bu çalışmada tüm öğrencilere anket linki gönderilmiştir. Çalışmaya katılımında gönüllülük esası ilke edinilmiş olup internet ve teknoloji olanağına sahip olanlar ankete dönüt vermişlerdir.

Tablo 1. Örneklem İlişkin Bilgiler

Sınıf Seviyesi	5		6		7		8		Toplam
Okul Türü	K	E	K	E	K	E	K	E	
Ortaokul	127	95	110	86	99	88	152	72	829
İmam Hatip Ortaokulu	3	1	2	-	2	-	1	1	10
Ortaokul Toplam	130	96	112	86	101	88	153	73	839
Sınıf Seviyesi	9		10		11		12		Toplam
Okul Türü	K	E	K	E	K	E	K	E	
Anadolu İmam Hatip Lisesi	36	-	26	-	21	-	17	2	102
Anadolu Lisesi	2	1	32	20	2	1	2	-	60
Çok Programlı Anadolu Lisesi	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Fen Lisesi	22	14	10	9	14	11	2	2	84
Güzel Sanatlar Lisesi	-	-	-	-	6	1	16	3	26
Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	82	7	63	9	97	3	99	11	371
Spor Lisesi	3	4	5	17	-	2	-	-	31
Lise Toplam	145	26	136	56	140	18	136	18	675

K: Kız, E: Erkek

COVID-19 sürecinde kişiler arası sosyal mesafenin korunması amacıyla sokağa çıkma yasakları uygulanmıştır. Bu nedenle veriler ailelerin kontrolü ve izniyle İzmir ilinde çevrim içi ortamda toplanmıştır. Katılımcı sayısını ve çeşitliliğini,

internet erişiminin yeterliliği, dijital hazırbulunuşluk düzeyi ve gönüllülük kriterleri belirlemiştir. Dolayısıyla Tablo 1’de görüleceği üzere tüm ortaokul ve lise türlerinde sayısal olarak gözlenen farklılıkların bu kısıtlılıklara dayalı olduğu değerlendirilmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Bozdağ, Türkoğuz ve Ok (2021) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitim Görüş Ölçeği (UEGÖ)” kullanılmıştır. “Yeterlilik”, “Öğrenme”, “Olumsuz Etki”, “Karşılaştırma (Yüz yüze eğitim tercihi (YYE))” ve “Tutum” boyutlarından oluşan ölçek, dokuzu olumsuz olmak üzere 24 maddeden oluşan, beşli likert tipinde bir ölçme aracıdır. Ölçekte yer alan boyutların korelasyon değerleri 0,24-0,77 arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ile belirlenmiş ve Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur. Çevrimiçi olarak uygulanmış olan ölçeğin Türkçe diline çevrilmiş hali ilgili araştırmacılardan temin edilerek yine çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Bu çalışmada ise UEGÖ’nün Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur. Güvenirliğine ilişkin analiz sonuçlarının değerlendirilmesinde elde edilen sonuçların 0,80’den büyük olması (Bond ve Fox, 2007; Linacre, 2014) arzu edilse de; 0,60’dan büyük değerlerin ölçme aracının güvenilir, tekrarlanabilir ve ölçüm için geçerli olduğu (Zain, Mohd ve El-Qawasmeh, 2011) ifade edilmektedir. Bu çalışmada 0,90 olarak hesaplanan güvenilirlik katsayısı arzu edilen değerdedir.

Veri Toplanması ve Analizi

Veriler, ‘Google Forms’ üzerinden çevrimiçi olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS ve Microsoft MS Excel yazılımlarından yararlanılmıştır. UEGÖ’nün test skorlarının cinsiyete göre değişimleri bağımsız örneklem t testiyle, sınıf düzeylerine göre değişimleri bağımsız örneklem için tek değişkenli varyans analiziyle değerlendirilmiştir. Okul türlerinin karşılaştırılmasında ise Çok Programlı Anadolu Lisesi, Anadolu Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi verileri tek grup altında toplanmıştır. Ortaokul ile İmam Hatip ortaokul verileri tek grup altında birleştirilmiştir. Bu grup düzenlemelerinden sonra UEGÖ’nün okul türü karşılaştırılmasında çoklu varyans analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Etik değerlendirmeyi yapan kurum adı: İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Etik değerlendirme kararının tarihi: 08/06/2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 12018877-604.01.02-E.7534440

Bulgular

Bu bölümde UEGÖ’nün cinsiyet, ortaokul/lise sınıf düzeyleri ve okul türlerine göre karşılaştırmalı sonuçları verilmiştir.

UEGÖ’nün Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

UEGÖ’nün toplam ve alt boyutlarında öğrencilerin test skorlarının cinsiyete göre betimsel değerleri ve t testi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. UEGÖ’nün toplam ve alt boyutlarında cinsiyete göre t testi sonuçları

OKUL TÜRÜ	Boyutlar	Kız		Erkek		t	p
		$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss		
ORTAOKUL Kız (n:343) Erkek (n:496)	Yeterlilik	2,98	0,96	2,90	0,94	1,114	0,266
	Öğrenme	2,86	1,09	2,88	1,05	-0,350	0,727
	Olumsuz etki	2,85	1,08	2,98	1,11	-1,654	0,098
	YYE tercihi	1,56	0,82	1,55	0,72	0,194	0,846
	Tutum	2,54	1,14	2,57	1,13	-0,289	0,772
	Ölçek Toplamı	2,56	0,78	2,58	0,78	-0,336	0,737
LİSE Kız (n: 118) Erkek (n: 557)	Yeterlilik	2,82	0,93	2,78	0,89	0,408	0,683
	Öğrenme	2,66	1,14	2,66	1,04	0,048	0,962
	Olumsuz etki	2,62	1,06	2,57	1,09	0,521	0,603
	YYE tercihi	1,82	0,97	1,63	0,88	2,128	0,034
	Tutum	2,33	1,22	2,37	1,17	-0,293	0,769
	Ölçek Toplamı	2,45	0,85	2,40	0,79	0,638	0,524
TOPLAM Kız (n: 461) Erkek (n: 1053)	Yeterlilik	2,94	0,96	2,84	0,92	1,901	0,057
	Öğrenme	2,81	1,1	2,77	1,05	0,726	0,468
	Olumsuz etki	2,79	1,08	2,76	1,12	0,530	0,596
	YYE tercihi	1,63	0,86	1,59	0,81	0,760	0,448
	Tutum	2,49	1,16	2,46	1,15	0,440	0,660
	Ölçek Toplamı	2,53	0,8	2,49	0,79	1,078	0,281

Tablo 2’deki t- testi sonuçları UEGÖ toplam ve alt boyutlarında öğrencilerin test skorlarının cinsiyete göre anlamlı olarak değişmediğini göstermektedir. Diğer yandan ölçekte yer alan test maddeleri bağımsız olarak t testi ile tekrar analiz edildiğinde bazı test maddelerinin cinsiyete göre anlamlı olarak değiştiği gözlenmiştir. Buna göre, “Uzaktan eğitimde

EBA TV ders saatlerinin uygunluğu ($\bar{x}_E = 3,04$; $\bar{x}_K = 3,25$), “Ders süresinin yeterliliği ($\bar{x}_E = 3,07$; $\bar{x}_K = 3,89$)” ile “Uzaktan eğitimin tembelliğe yönelmesi ($\bar{x}_E = 2,59$; $\bar{x}_K = 2,76$)” ile ilgili test maddelerindeki ortalama skorlarının kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

UEGÖ'nün Ortaokul Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarında öğrencilerin test skorlarının ortaokul sınıf düzeyine göre betimsel ve ANOVA sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3'teki betimsel değerler ve ANOVA sonuçları, UEGÖ'nün yeterlilik, öğrenme, tutum alt boyutlarında ve toplamda test skorlarının ortaokul sınıf düzeyine göre anlamlı olarak değiştiğini göstermektedir. Tablo 3'te ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre UEGÖ'nün hem toplam skorlarında ($F=3,547$; $p<0,05$) hem de tutum ($F=3,138$; $p<0,05$) boyutunda daha yüksek ve anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Ancak UEGÖ'nün yeterlilik boyutunda ($F=6,373$; $p<0,05$) ve öğrenme boyutunda ($F=3,066$; $p<0,05$) ortaokul altıncı sınıf hariç yedinci sınıf öğrencilerinin 5. ve 8. sınıf düzeylerinde bir anlamlı farklılık gözlenmiştir. Bu durumda yedinci sınıf öğrencileri diğer sınıf düzeylerine kıyasla ölçeğin yeterlilik boyutu altındaki test maddelerine göre eba.gov.tr'de erişiminin kolay ($\bar{x}_5 = 2,84$; $\bar{x}_6 = 3,08$; $\bar{x}_7 = 3,44$; $\bar{x}_8 = 3,11$), öğretmenlerin etkili ($\bar{x}_5 = 3,09$; $\bar{x}_6 = 3,44$; $\bar{x}_7 = 3,57$; $\bar{x}_8 = 3,29$), ders saatlerinin uygun ($\bar{x}_5 = 3,15$; $\bar{x}_6 = 3,26$; $\bar{x}_7 = 3,41$; $\bar{x}_8 = 2,96$) ve ders sürelerinin yeterli olduğunu ($\bar{x}_5 = 2,76$; $\bar{x}_6 = 2,96$; $\bar{x}_7 = 3,20$; $\bar{x}_8 = 2,83$); öğrenme boyutu altındaki test maddelerine göre uzaktan eğitimde canlı derslerin öğrenmeye yardımcı olduğunu ($\bar{x}_5 = 3,30$; $\bar{x}_6 = 3,38$; $\bar{x}_7 = 3,59$; $\bar{x}_8 = 3,16$), iyi bir öğrenme fırsatı ve kalıcı öğrenme sağladığını ($\bar{x}_5 = 2,49$; $\bar{x}_6 = 2,43$; $\bar{x}_7 = 2,68$; $\bar{x}_8 = 2,32$); tutum boyutu altındaki test maddelerine göre uzaktan eğitimin farklı bir heyecan oluşturduğunu ($\bar{x}_5 = 2,79$; $\bar{x}_6 = 2,63$; $\bar{x}_7 = 3,02$; $\bar{x}_8 = 2,67$) ve derslere motive ettiğini ($\bar{x}_5 = 2,23$; $\bar{x}_6 = 2,39$; $\bar{x}_7 = 2,52$; $\bar{x}_8 = 2,14$) inanmaktadırlar. UEGÖ'nün olumsuz etki ($\bar{x}_5 = 2,92$; $\bar{x}_6 = 2,85$; $\bar{x}_7 = 3,11$; $\bar{x}_8 = 2,84$) ve YYE tercih boyutlarında ($\bar{x}_5 = 1,52$; $\bar{x}_6 = 1,52$; $\bar{x}_7 = 1,52$; $\bar{x}_8 = 1,65$) sınıflar arasında çoklu varyans karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Bu boyutlar için tüm sınıf düzeyleri benzer görüşe sahiptir.

Tablo 3. UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarında ortaokul sınıf düzeyine göre ANOVA sonuçları

Boyutlar	5.Sınıf (n:226)		6.Sınıf (n:198)		7.Sınıf (n:189)		8.Sınıf (n: 226)		F	p	Farklanan Gruplar
	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss			
Yeterlilik	2,78	1,02	2,97	0,86	3,16	0,94	2,85	0,92	6,373	0,000*	7-5, 7-8
Öğrenme	2,81	1,04	2,86	1,13	3,07	1,01	2,78	1,05	3,066	0,027*	7-5, 7-8
Olumsuz etki	2,92	1,02	2,85	1,16	3,11	1,05	2,84	1,15	2,540	0,055	-
YYE tercih	1,52	0,77	1,52	0,68	1,52	0,71	1,65	0,85	1,501	0,213	-
Tutum	2,51	1,07	2,48	1,13	2,77	1,12	2,47	1,18	3,138	0,025*	7-5, 7-6, 7-8
Ölçek Toplamı	2,51	0,72	2,53	0,78	2,73	0,73	2,52	0,85	3,547	0,014*	7-5, 7-6, 7-8

* $p<0,05$ ise gruplar arasında anlamlı farklılık vardır.

UEGÖ'nün Lise Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarında öğrencilerin test skorlarının lise sınıf düzeyine göre betimsel ve ANOVA sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarında lise sınıf düzeyine göre ANOVA sonuçları

Boyutlar	9.Sınıf (n:171)		10.Sınıf (n:192)		11.Sınıf (n:158)		12.Sınıf (n: 154)		F	p	Farklanan Gruplar
	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss			
Yeterlilik	2,91	0,93	2,78	0,93	2,72	0,81	2,7	0,88	1,893	0,129	-
Öğrenme	2,71	1,1	2,7	1,03	2,65	1,04	2,55	1,03	0,714	0,544	-
Olumsuz etki	2,57	1,08	2,52	1,03	2,69	1,15	2,55	1,08	0,795	0,497	-
YYE tercih	1,68	0,9	1,62	0,94	1,65	0,88	1,73	0,86	0,501	0,682	-
Tutum	2,44	1,23	2,34	1,16	2,29	1,13	2,36	1,16	0,454	0,715	-
Ölçek Toplamı	2,46	0,82	2,39	0,81	2,4	0,77	2,38	0,79	0,347	0,791	-

Tablo 4'deki betimsel değerler ve ANOVA sonuçları, UEGÖ'nün toplamında ve tüm alt boyutlarında test skorlarının lise sınıf düzeyine göre anlamlı olarak değişmediğini göstermektedir. Diğer yandan ölçekte yer alan test maddelerinin ortalamalarına bakıldığında bazı test maddelerinin lise sınıf düzeyine göre farklılaştığı gözlenmiştir. Buna göre, “Uzaktan eğitimde EBA TV ders saatlerinin ders süresinin yeterliliği ($\bar{x}_9 = 3,26$; $\bar{x}_{10} = 3,01$; $\bar{x}_{11} = 2,73$; $\bar{x}_{12} = 2,84$)” ve “Uzaktan eğitimin bireysel öğrenmeyi desteklediği ($\bar{x}_9 = 3,23$; $\bar{x}_{10} = 3,12$; $\bar{x}_{11} = 2,94$; $\bar{x}_{12} = 2,83$)” ile ilgili test maddelerinde dokuzuncu sınıfların diğer sınıf düzeylerine göre daha olumlu görüşe sahip olduğu belirlenmiştir.

UEGÖ'nün Okul Türlerine Göre Karşılaştırılması

UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarında öğrencilerin test skorlarının okul türlerine göre betimsel ve ANOVA sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5'teki betimsel değerler ve ANOVA sonuçları, UEGÖ'nün tüm boyutlarında ve toplamda test skorlarının okul türlerine göre anlamlı olarak değiştiğini göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre UEGÖ'nün yeterlilik boyutunda ortaokul öğrencilerinin ($\bar{x}_{\text{ortaokul}} = 2,93$) ise diğer lise öğrencilerinden ($\bar{x}_{\text{tüm liseler}} = 2,69$) daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu gözlemlenmiştir ($F=3,300$; $p<0,05$). UEGÖ'nün öğrenme boyutunda fen lisesi ($\bar{x}_{\text{fen lisesi}} = 2,86$) ve ortaokul öğrencilerinin ($\bar{x}_{\text{ortaokul}} = 2,87$) diğer lise okul türlerine göre uzaktan eğitim ile ders içeriklerini öğrenebildikleri görüşleriyle anlaşılmaktadır ($F=4,391$; $p<0,05$). Anadolu lisesi, güzel sanatlar lisesi, meslek lisesi ve spor lisesinde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim ile iyi bir öğrenme fırsatı yakalayamadığı bu bulgularla anlaşılmaktadır.

Tablo 5'de UEGÖ'nün olumsuz etki boyutunda ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{x}_{\text{ortaokul}} = 2,93$) uzaktan eğitimi olumlu gördüklerini; ancak diğer lise okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin ($\bar{x}_{\text{tüm liseler}} = 2,47$) olumsuz bir düşünmeye sahip oldukları gözlenmektedir. Bu da anadolu, fen, güzel sanatlar, meslek ve spor lisesindeki öğrencilerin eğitimde teknoloji kullanımı açısından sıkıntı yaşadıklarının bir göstergesi olabilir. Tablo 5'de UEGÖ'nün YYE tercih boyutunda fen lisesi ($\bar{x}_{\text{fen lisesi}} = 1,79$) ve meslek lisesi ($\bar{x}_{\text{meslek lisesi}} = 1,67$) öğrencilerinin yüz yüze eğitimi daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Tablo 5'de UEGÖ'nün tutum boyutunda anadolu lisesi ($\bar{x}_{\text{anadolu lisesi}} = 2,24$) ve spor lisesi ($\bar{x}_{\text{spor lisesi}} = 1,90$) öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik olumsuz tutum geliştirdikleri görülmektedir.

Genel olarak Tablo 5 ele alındığında test toplam ortalaması olarak ($F=4,551$; $p<0,05$) öğrencilerin okul türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu farklılık ortaokul öğrencileri ($\bar{x}_{\text{ortaokul}} = 2,56$) ile anadolu lisesi ($\bar{x}_{\text{anadolu lisesi}} = 2,37$), güzel sanatlar lisesi ($\bar{x}_{\text{güzel sanatlar lisesi}} = 2,15$), meslek lisesi ($\bar{x}_{\text{meslek lisesi}} = 2,44$) ve spor lisesi öğrencileri ($\bar{x}_{\text{spor lisesi}} = 2,16$) arasında ortaokul öğrencileri lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre özellikle güzel sanatlar lisesi, meslek lisesi ve spor lisesi gibi uygulama kazanımlarının yer aldığı okul türlerinde uzaktan eğitime yönelik olumsuz yönelimlerin olduğu anlaşılmaktadır. Uzaktan eğitimde uygulama gerektiren ortamlarda öğrenmeyi gerektiren dersler ile ilgili olanaklar sınırlı olduğundan bu okul türleri yüz yüze eğitimi tercih etmektedirler.

Tablo 5. UEGÖ'nün toplam ve alt boyutlarında okul türlerine göre ANOVA sonuçları

Boyutlar	1. Anadolu Liseleri (n:163)		2. Fen Lisesi (n:84)		3. Güzel Sanatlar Lisesi (n:26)		4. Mesleki Teknik Anadolu Lisesi (n: 371)		5. Spor Lisesi (n: 31)		6. Ortaokul (n: 839)		F	p	Farklanan Gruplar*
	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	ss	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss	$\bar{x}$	ss			
Yeterlilik	2,82	0,91	2,65	0,88	2,42	0,72	2,83	0,89	2,74	1,05	2,93	0,95	3,300	0,010	1-3,2-6,3-1,3-4,-3-6,4-3
Öğrenme	2,62	1,07	2,86	1,19	2,42	1,04	2,67	1,03	2,38	0,87	2,87	1,06	4,391	0,001	1-6,2-5,3-6,4-6,5-6
Olumsuz etki	2,55	1,12	2,63	1,15	2,21	1,28	2,62	1,05	2,34	0,88	2,93	1,10	8,862	0,000	1-6,2-6,3-6,4-6,5-6
YYE tercih	1,65	0,99	1,79	0,95	1,46	0,67	1,67	0,87	1,48	0,76	1,55	0,76	2,359	0,039	2-6,4-6
Tutum	2,24	1,17	2,47	1,32	2,29	1,26	2,43	1,15	1,90	0,93	2,56	1,14	4,010	0,001	1-6,2-5,4-5,5-6
Ölçek Toplamı	2,37	0,81	2,48	0,9	2,15	0,82	2,44	0,77	2,16	0,62	2,56	0,77	4,551	0,000	1-6,3-6,4-6,5-6

*Farklanan gruplar sütunundaki numaralar okul türlerine verilen kodları temsil etmektedir.

Tartışma

Kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 virüsü sağlık, turizm ve ekonomi başta olmak üzere tüm sektörleri önemli ölçüde etkilemiş, eğitim sürecinde de önemli aksaklıkların ve kaygıların meydana gelmesine yol açmıştır. Sosyal etkileşimi azaltarak salgını yavaşlatmak amacıyla sınıflarda yüz yüze eğitimin yerini uzaktan eğitim süreci almıştır (Yamamoto ve Altun, 2020). Sınıf ortamlarında yüz yüze eğitimin uzaktan eğitim ile tamamlanması neticesinde dünyadaki öğrenci nüfusunun %91'inden fazlası etkilenmiştir (Hebecci, Bertiz ve Alan, 2020). İçinde bulunulan pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin öğrencilerin görüşleri gelecekteki eğitim süreçleri hakkında önemli bilgiler verebilir. Bu nedenle bu çalışmada, ortaokul ve lise öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri UEGÖ ile cinsiyet ve sınıf düzeyine göre incelenmiştir.

Araştırmanın ilk problem cümlesinin cevabı olarak, UEGÖ'nün toplam test skorlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı değişmediği anlaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucuna benzer şekilde Ülkü (2018), uzaktan eğitime yönelik tutumun cinsiyetle değişmediğini gözlemiştir. Aynı şekilde bağımsız olarak farklı zaman ve mekânlarda yapılan araştırmalarda Bayram, Peker, Aka ve Vural (2019) ve Yılmaz (2020), cinsiyete göre uzaktan eğitim uygulamasına yönelik tutumlarda anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Bunun yanı sıra Kaynar, Kurnaz, Doğrukök ve Şentürk Barışık (2020) tarafından yürütülen araştırmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre uzaktan eğitime ilişkin tutum, yeterlilik, öğretim gibi alt boyutlar açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca bu araştırmada UEGÖ'nün yeterlik boyutunda test maddeleri değerlendirildiğinde; 'sanal sınıf ortamının zaman planlaması ve süresinin yeterliliğini ölçen' test maddelerinin skorlarında kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık ortaya konmuştur. Buna benzer sonuçlara ulaşan Buzatu, Cojoc, Cotovici, Spirache, Trandafir ve Paun (2020) araştırmalarında COVID-19 salgın çerçevesinde öğrencilerin online eğitim algısında kız öğrencilerin önemli ölçüde daha yüksek puan aldığı tespit etmişlerdir. Ayrıca, Erdem ve An (2021), kız öğrencilerin uzaktan eğitime daha fazla katılım sağladığını açıklamıştır. Bu sonuçlar çerçevesinde bu araştırmada cinsiyet açısından anlamlı fark görülmesi de diğer araştırma bulgularında olduğu gibi bazı test maddelerinin cinsiyete göre anlamlı olarak değişim göstermesi dikkat çekmektedir. Bu maddelerde ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre uzaktan eğitim süreçlerini yeterli buldukları görülmüştür. Bu bağlamda kız öğrenciler erkek öğrencilere göre ders içeriklerini, ders saatlerini ve sürelerini yeterli bulmaktadırlar. Ancak pandemi sürecinde bazı öğrencilerin internet ve bilgisayar olanaklarının olmaması nedeniyle MEB kararıyla uzaktan eğitimde yapılan ders süreleri yüz yüze yapılan eğitime göre biraz daha kısa tutulmuştur. Tüm bunlar dikkate alındığında derslere daha az katılım gösteren erkek öğrencilerin yüz yüze eğitime göre süresi biraz daha az olan uzaktan eğitimin içeriğine ve süresine yönelik olumlu görüş belirtmeleri çok olağandır.

Araştırmanın ikinci problem cümlesinin cevabı olarak, UEGÖ'nün yeterlik, öğrenme ve tutum alt boyutlarına ilişkin test skorlarının ortaokul sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu boyutlarda gözlenen farklılığın 6. sınıf öğrencileri hariç 7.sınıf öğrencileri lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer ortaokul öğrenim kademelerindeki öğrencilerin uzaktan eğitim sistemlerine ilişkin olumsuz düşüncelerinin ise birçok nedenden kaynaklandığı söylenebilir. Bu nedenler arasında uzaktan eğitim sınıflarının öğrenme ortamlarında duyuşsal özellikler göz ardı edildiği gösterilebilir. Bu da öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algılarını ve öğrenmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu anlamda iyi planlanmayan uzaktan eğitim sistemleri ile öğrenciler olumsuz yönde bir tutuma sahip olabilmekle birlikte (Khoshemehr, 2013) onların güdülenmede sorun yaşamalarına, algı ve öğrenmelerinin olumsuz yönde etkilemesine neden olabilir. Bu durumda, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının tespit edilmesinin onların olumsuz yönde oluşturdukları algılarının altında yatan temel unsurların ortaya çıkarılmasında ve nitelikli uzaktan eğitim ders ortamlarının tasarlanmasında önemli olabilir. Bu anlamda uzaktan eğitim ders sürecinde bulunan ortaokul ve lise öğrencilerinin görüşlerini derinlemesine incelemek ve bu sürecin iyileştirilmesi ve geliştirilmesinin oldukça önemli olduğu söylenebilir. Nitekim Yılmazsoy ve Kahraman (2018) araştırmalarında uzaktan eğitim ders süreçlerinde kaliteli ve etkili eğitim verilebilmesi için öğrenci istek ve görüşlerine yönelik ders planlamasının yapılmasının uzaktan eğitimde kalitenin artmasına olanak sağlayabileceğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğrenci görüşleri doğrultusunda farklı ders teknikleri kullanılarak derse karşı isteği artıran anlatımların yapılması, ders sürecinde etkileşimli iletişime yer verilmesinin bilgilerin kalıcı olarak öğrenilmesine de fırsat sağlayabileceği ifade edilebilir. Ayrıca, 8. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine kıyasla yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini anlaşılmaktadır. Bu bulguya benzer şekilde Karataş (2020) yaptığı araştırmada pandemi döneminde 8.sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun evde kalmak ve uzaktan eğitim gibi etkenler nedeniyle sınav kaygılarında artış yaşandığını tespit etmiştir. Bu nedenle eğitimde yaşanan ani değişim ile COVID-19 pandemisi süresince uzaktan eğitim sistemleri yoluyla öğrenim gören 8.sınıf öğrencilerinin kaygı düzeylerinin arttığı düşünülmektedir. Bu noktada ise 8. sınıf öğrencilerinin liseye giriş sınavı kaygıları nedeniyle etkili ve başarılı öğretim süreci beklentileri artmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin uzaktan eğitimi ve mevcut basılı kaynakların dijital ortamlarda sunulmasını yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır. Ancak son 20 yıldır insan sağlığını bozacak COVID-19 benzer virüs salgıları gittikçe artmakta olduğu görülmekte ve eğitim ortamlarının okul ortamından iletişim araçlarının ekranlarına kayma olasılığı daha fazla olacağı tahmin edilmektedir. Gelecekte dijital eğitim ortamlarıyla daha çok karşılaşılacağı için teknoloji ile eğitimin bütünleştirilmesi önemlidir. Bu ihtiyacı karşılamak adına uzaktan eğitimin beklenen seviyeye ulaştırılması eğitim sürecinde mevcut duruma güçlü bir alternatif olabilir (Çokaman ve Ünal, 2021).

Araştırmanın üçüncü problem cümlesinin cevabı olarak, UEGÖ'nün yeterlik ve öğrenme alt boyutlarına ilişkin test skorları lise sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu farklılık, lise 9.sınıf öğrencilerinin lehinedir. Farklılığın sebebi olarak, 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin üniversiteye hazırlık sınavına yönelik kaygılarını gösterilebilir. Bu düşünceye benzer nitelikte olan Niemi ve Kousa (2020) yapmış oldukları araştırmalarında öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim ve öğretimin normal okul hayatının sağlayabileceği birçok değerli unsurdan yoksun olduğunu ve bu nedenle lise öğrencilerinde üniversite sınavları nedeniyle üzerlerinde büyük bir stres oluştuğunu belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmanın ikinci ve üçüncü problemlerinin ortak çözümünden ulaşılan diğer önemli sonuç, 8. ve 12. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitimde online ders süresini yetersiz gördüklerini ve online uzaktan eğitim sisteminin altyapı eksikliğini işaret etmektedir. 8. Sınıf öğrencileri liseye geçiş, 12. Sınıf öğrencileri üniversiteye geçiş sınavlarına hazırlanmaktadır. Bu nedenle bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin görüşlerine önem verilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçları genel olarak özetlendiğinde, UEGÖ'nün toplam test skorlarına göre pandemi sürecinin eğitime yönelik olumsuz etkilerinin olduğu ve ayrıca uzaktan eğitime ilişkin öğrencilerin görüşlerinin cinsiyete göre değişmediği anlaşılmıştır. Ancak UEGÖ'nün yeterlilik alt boyutunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın kızların lehine olduğu görülmüştür. Bu noktada kız öğrencilerin ders içeriklerini, ders saatleri ve sürelerini yeterli buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitime yönelik 5., 6. ve 8. sınıfların 7. sınıf öğrencilerine göre daha çok yüz yüze düzenli iletişimi tercih ettikleri görüşüne sahip oldukları dikkat çekmektedir. Bununla birlikte UEGÖ'nün test skorlarına bakıldığında lise öğrencilerinde ise en yüksek ortalamaya 9.sınıf öğrencilerinin sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamda uzaktan eğitime yönelik 9. sınıf öğrencilerinin olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Tüm dünyayı etkileyen COVID-19 pandemi döneminde, yüz yüze eğitime ara verilmesi nedeniyle uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir. Sürecin aniden gelişmesi nedeniyle eğitimde hızlı bir geçiş yaşanmış ve mevcut eğitim yönteminin geliştirilip iyileştirilmesi için eksikliklerin belirlenmesi önem kazanmıştır. Bu nedenle öğrencilerin görüşleri alınarak sürece ilişkin geribildirimlerinin değerlendirilmesi ve onların uzaktan eğitim sürecinden beklentilerinin tespit edilmesi bu sürece daha kolay uyum sağlamalarına olanak sağlayacaktır. Bununla birlikte 8. sınıf ve 12. sınıf lise ve üniversite geçiş sınavlarına hazırlandığı için stresli bir dönem yaşamaktadır. Bu nedenle uzaktan eğitim süreçleri stresli olan ortamlarda kullanılmamalıdır. Pandemi sürecinde yüz yüze eğitime alternatif bir çözüm olarak öne sürülen uzaktan eğitim uygulamalarının yakın gelecekte daha çok gündemde olacağı öngörülmektedir. Bu anlamda yapılan bu araştırmanın var olan durumu ve alan yazındaki ilgili araştırmaların eksikliğini yansıtması açısından gelecekteki araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Araştırmaların çoğunda olduğu gibi, mevcut araştırmada bazı sınırlamalara tabidir. Araştırmanın sınırlılıklarından biri araştırmada katılımcıların sadece İzmir ilindeki ortaokul ve lise öğrencileri ile yapılmış olmasıdır. Bu nedenle araştırma sonuçları belirli bir il çerçevesinde sınırlı kalmaktadır. Ayrıca araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırma olup elde edilen veriler kesitsel olarak toplanmıştır. Bu anlamda bireysel farklılıklara bakılmaksızın genel eğilimlere odaklanılmış ve değişkenler arasında neden-sonuç ilişkisinin kurulması sınırlandırılmıştır. Bu nedenle yapılması düşünülen konuya ilişkin araştırmalarda boylamsal olarak verilerin toplanması ile farklı değişkenler açısından nedensel ilişkiler ortaya konulabilir. Bu araştırmadaki bir başka sınırlılık ise verilerin ortaokul ve lise öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak elde edilmiş olmasıdır. Yapılması planlanan araştırmalarda öğretmen ve velilerinde görüşleri farklı yollardan incelenerek toplanabilir.

Kaynaklar

- Akgül, G. ve Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Azevedo, J. P., Hasan, A., Goldemberg, D., Iqbal, S. A. ve Geven, K. (2020). Simulating the potential impacts of COVID-19 school closures on schooling and learning outcomes: A set of global estimates. *World Bank Policy Research Working Paper*.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Balcı, A. (2005). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler (5.Baskı). *Ankara: Pegem Yayıncılık*.
- Bayram, M., Peker, A.T., Aka, S.T. ve Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345.
- Bond, T.G & Fox, C.M. (2007). *Applying the rasch model: Fundamental measurement in the human sciences*. 2nd Edition. New Jersey: Lawrence Erlbaum Inc. Publishers.
- Bozdağ, H. C., Türkoğuz, S. ve Ok, G. (2021). Development of distance education opinion scale during the pandemic. *i-manager's School Educational Technology*, 16(3), 30-41.
- Buzatu, A. R., Cojoc, C., Cotovici, E., Spirache, M. C., Trandafir, R. ve Paun, M. (2020). Students' perception of online education in the COVID-19 pandemic framework. *Romanian Statistical Review*, (3), 3-14.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., (2014). *Bilimsel araştırmanın temelleri* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2008). *Research methods in education*. London: Routledge, Falmer.
- Çokyaman, M. ve Ünal, M. (2021). Öğrenci ve öğretmenlerin COVID-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (Özel Sayı), 1684-1715. Doi: 10.26466/opus.913396
- Erdem, S. ve An, A.G. (2021). Çevrim içi eğitimde öğrencilerin devamsızlık nedenlerinin araştırılması. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi (JOSE)*, (4)1, 57- 79.
- Haider, A. S. ve Al-Salman, S. (2020). Dataset of Jordanian university students' psychological health impacted by using e-learning tools during COVID-19. *Data in Brief*, 32.doi:10.1016/j.dib.2020.106104.

- Sarı, K., Türköğuz, S. & Bozdağ, H.C. (2022). Covid-19 Pandemisi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Cinsiyet ve Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi. *Journal of Educational Reflections (Eğitim Yansımaları Dergisi)*, 6(1), 1-9.
- Hasan, N. ve Bao, Y. (2020). Impact of “e-Learning crack-up” perception on psychological distress among college students during COVID-19 pandemic: A mediating role of “fear of academic year loss”. *Children and Youth Services Review*, 118. doi: 10.1016/j.childyouth.2020.105355.
- Hebebcı, M. T., Bertiz, Y. ve Alan, S. (2020). Investigation of views of students and teachers on distance education practices during the Coronavirus (COVID-19) Pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 267-282.
- Karadağ, E. ve Yücel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 Pandemisi sürecinin LGS ve YKS sınavına hazırlık sürecinde olan çocuk ve ergenlerin psikolojilerine yansımalarının incelenmesi. İçinde B. Gençdoğan (Ed.), *Pandemi Döneminde Çocuk ve Ergen Psikolojisi* (ss. 54-74). Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Kaynar, H., Kurnaz, A., Doğrukök, B. ve Şentürk Barışık, C. (2020). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(7), 3269-3292. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44486>.
- Khoshemehr, A. H. (2013). *Bilgi ve belge yönetimi'nde uzaktan eğitim: İran ve Türkiye milli kütüphanelerinin rolü üzerine bir araştırma ve kavramsal model önerisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lau, E. Y. H. ve Lee, K. (2020). Parents' views on young children's distance learning and screen time during COVID-19 class suspension in Hong Kong. *Early Education and Development*, 1-18.
- Linacre, J. M. (2014). Reliability and separation of measures. *A user's guide to Winsteps Ministep Rasch-model computer programs (version 3.81.0)*. 05.03.2020 tarihinde <http://www.winsteps.com/winman/reliability.htm> adresinden erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2020). *Koronavirüse karşı eğitim alanında alınan tedbirler*. <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr> adresinden erişilmiştir.
- Muhammed, A. ve Kainat, A. (2020). Online learning amid the COVID-19 pandemic: students' perspectives. *Online Submission*, 2(1), 45-51.
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D. ve Russell, J. D. (2006). *Educational technology for teaching and learning*. Saddle River, NJ: Pearson: Merrill, PrenticeHall.
- Niemi, H. M. ve Kousa, P. (2020). A case study of students' and teachers' perceptions in a Finnish high school during the COVID pandemic. *International journal of technology in education and science. (IJTES)*, 4(4), 352-369.
- Nsamba, A. (2019). Maturity levels of student support e-services within an open distance e-learning university. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 20(4), 60-78. doi:10.19173/irrodl.v20i4.4113.
- Parkinson, B., Fischer, A. H. ve Manstead, A. S. R. (2005). *Emotion in social relations: Cultural, group, and interpersonal processes*. New York, NY: Psychology Press.
- Pınar, M. A. ve Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the COVID-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486.
- Posey, G., Burgess, T., Eason, M. ve Jones, Y. (2010). The advantages and disadvantages of the virtual classroom and the role of the teacher. *In Southwest Decision Sciences Institute Conference*, (s. 2-6).
- UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2020). *COVID-19 educational disruption and response*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>, web adresinden 07 Şubat 2021 tarihinde edinilmiştir.
- Ülkü, S. (2018). *İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yamamoto, G.T. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Yılmaz, N.A. (2020). Yükseköğretim kurumlarında COVID-19 pandemisi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim durumu hakkında öğrencilerin tutumlarının araştırılması: fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 15-20.
- Yılmaz, E. ve Güner, B. (2020). Farklı öğrenim kademelerindeki öğrencilere verilen uzaktan eğitim hizmetinin veli görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1) 477-503. doi: 10.37669/milliegitim.777353.
- Yılmazsoy, B. ve Kahraman, M. (2018). Uzaktan eğitimde sosyal ağlar ve öğreticinin etkinliği. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 5-9.
- Zain, J. M., Mohd, W. M. W., & El-Qawasmeh, E. (Eds.). (2011). *Software Engineering and Computer Systems, Part III: Second International Conference, ICSECS 2011, Kuantan, Pahang, Malaysia, June 27-29, 2011, Proceedings* (Vol. 181). Springer Science & Business Media.